

FIȘA DISCIPLINEI

Anul universitar 2023-2024

Anul de studiu III / Semestrul I

1. Date despre program

1.1. Instituția de învățământ superior	Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia
1.2. Facultatea	ISTORIE, LITERE ȘI ȘTIINȚE ALE EDUCAȚIEI
1.3. Departamentul	ISTORIE, ARHEOLOGIE ȘI MUZEOLOGIE
1.4. Domeniul de studii	Istorie
1.5. Ciclul de studii	Licență
1.6. Programul de studii/calificarea*	Istorie/istoric (COR 263302), politolog (COR 263304), asistent cercetare în Istorie (COR 263308)

2. Date despre disciplină

2.1. Denumirea disciplinei	LOCUIȚE, AȘEZĂRI, SISTEME DE FORTIFICARE ÎN PREISTORIE			2.2. Cod disciplină	I.3105A		
2.3. Titularul activității de curs	Prof. univ. dr. Mihai Gligor						
2.4. Titularul activității de seminar / laborator	Drd. Raul Trif						
2.5. Anul de studiu	I	2.6. Semestrul	II	2.7. Tipul de evaluare (E/C/VP)	E	2.8. Regimul disciplinei (O – obligatorie, Op – opțională, F – facultativă)	Op

3. Timpul total estimat

3.1. Numar ore pe saptamana	3	din care: 3.2. curs	1	3.3. seminar/laborator	2
3.4. Total ore din planul de învățământ	42	din care: 3.5. curs	14	3.6. seminar/laborator	28
Distribuția fondului de timp					ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe					13
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					10
Pregătire seminarii/laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri					10
Tutoriat					5
Examinări					3
Alte activități					

3.7 Total ore studiu individual	33
3.9 Total ore pe semestru	75
3.10 Numărul de credite**	3

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1. de curriculum	Preistorie generală, Introducere în arheologie
4.2. de competențe	

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	Sală de curs dotată cu laptop și videoproiector, PPT
5.2. de desfășurarea a seminarului/laboratorului	Sală dotată cu laptop și videoproiector, PPT

6. Competențe specifice acumulate

Competențe profesionale	Stabilirea faptelor istorice pe baza informațiilor din izvoare și din afara izvoarelor
Competențe transversale	CT1. Utilizarea componentelor domeniului Istorie în deplină concordanță cu etica profesională

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor specifice acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	Definirea și prezentarea corectă a principalelor concepte folosite în studiile istorice, a marilor etape și procese din istoria omenirii, a stadiului actual al istoriografiei și a metodelor centrale ale cercetării istorice.
7.2 Obiectivele specifice	Aplicarea metodelor criticii interne și externe la studiul izvoarelor istorice edite (texte, mărturii orale, vestigii materiale) în vederea restabilirii cât mai precise a faptelor istorice.

8. Conținuturi*

8.1 Curs	Metode de predare	Observații
C1. Primele așezări. Importanța procesului sedentarizării 1.1. Orientul Apropiat - „Semiluna fertilă”	Expunere, conversație, PPT	2

1.2. Determinismul geografic 1.3. Influența factorilor de mediu		
C2. Tipuri de așezări preistorice 2.1. Paleolitic-mezolitic 2.2. Neolitic-eneolitic 2.3. Epoca bronzului-epoca fierului	Expunere, conversație, PPT	2
C3. Habitatul în peșteri 3.1. Paleolitic-mezolitic 3.2. Neolitic-eneolitic 3.3. Epoca bronzului-epoca fierului	Expunere, conversație, PPT	2
C4. Structuri de habitat preistorice. Tipologie 4.1. Locuințele adâncite (Bordeiul) 4.2. Locuințele de suprafață 4.3. Locuințele cu etaj	Expunere, conversație, PPT	2
C5. Instalații casnice preistorice 5.1. Cuptoare, vetre, instalații de gătit 5.2. Tehnici constructive, materii prime utilizate 5.3. Contexte arheologice	Expunere, conversație, PPT	2
C6. Sisteme de fortificare preistorice 6.1. Elemente constructive 6.2. Palisadele 6.3. Șanțurile	Expunere, conversație, PPT	2
C7. Modele de analiză și studiere a dinamicii locuirii unei așezări preistorice 7.1. Așezare versus necropolă	Expunere, conversație, PPT	2

Bibliografie

- Bem, C. (2007): *Traian-Dealul Fântânilor. Fenomenul Cucuteni A-B*, Ed. Cetatea de Scaun, Târgoviște.
- Gligor, M. (2009): *Așezarea neolitică și eneolitică de la Alba Iulia-Lumea Nouă în lumina noilor cercetări*, Ed. Mega, Cluj-Napoca.
- Gogâltan, Fl. (2004): *Tell-uri în Orientul Apropiat și Bazinul Carpatic. O scurtă privire comparativă asupra habitatului preistoric. (I)*. Acta Terrae Septemcastrensis, III, 43-117.
- Lazarovici, Gh., Maxim, Z. (1995): *Gura Baciului. Monografie arheologică*, Cluj-Napoca.
- Lichter, Cl. (Ed.) (2007): *Vor 12.000 Jahren in Anatolien. Die ältesten Monumente der Menschheit*, Karlsruhe.
- László, A. (2007): *Despre arhitectura culturii Ariușd-Cucuteni-Tripolie. Tipuri de case, tehnici de construcție*, în N. Ursulescu (ed.), *Dimensiunea europeană a civilizației eneolitice est-carpătice*, Ed. Universității "Alexandru Ioan Cuza" Iași, 105-132.
- Lazarovici, C. M., Lazarovici, Gh. (2006): *Arhitectura neoliticului și epocii cuprului din România. (I) Neoliticul*, Ed. Trinitas, Iași.
- Lazarovici, C. M., Lazarovici, Gh. (2007): *Arhitectura neoliticului și epocii cuprului din România. (II)*, Ed. Trinitas, Iași.
- Lazarovici, Gh. (2009): *Ritualuri de fundare/întemeiere și abandonare în neolitic*, în G. Bodi (Ed.), *In medias res praehistoriae. Miscellanea in honorem annos LXV peragentis Professoris Dan Monah oblata*, Ed. Universității "Al. Ioan Cuza", Iași, 239-287.
- Luca S. A. (1997): *Așezări neolitice pe Valea Mureșului (I). Habitatul turdășean de la Orăștie-Dealul Pemilor (punct X2)*, BMA, IV, Alba Iulia.
- Luca, S. A., Roman, C., Diaconescu, D. (2004): *Cercetări arheologice în peștera Cauce (I)*, BS, IV, Sibiu.
- Mellaart, J. (1968): *Catal Hüyük*, Thames and Hudson.
- Monah, F., Monah, D. (2008): *Cercetări arheobotanice în tell-ul calcolitic Poduri-Dealul Ghindaru*, Bibliotheca Memoriae Antiquitatis, XIX, Piatra-Neamț.
- Parkinson, W. A., Duffy P. R. (2007): *Fortifications and Enclosures in European Prehistory: A Cross-Cultural Perspective*, in Journal of Archaeological Research, 15, p. 97-141.
- Paul, I. (1992): *Cultura Petrești*, Ed. Museion, București.
- Petrescu-Dîmbovița, M., Văleanu, M. C. (2004): *Cucuteni-Cetățuie. Monografie arheologică*, BMemAntiq XIV, Ed. "Constantin Matasă", Piatra-Neamț.
- Petrescu, S. (2000): *Locuirea umană a peșterilor din Banat până în epoca romană*, BHAB, XXVII, Timișoara.
- Roman, C. (2008): *Habitatul uman în peșterile din sud-vestul Transilvaniei*, Bibliotheca Brukenthal, XXV, Sibiu.
- Ursulescu, N. (2000): *Tipologia și organizarea internă a așezărilor primelor culturi neolitice din Moldova*, în *Contribuții privind neoliticul și eneoliticul din regiunile est-carpătice ale României*, vol. 1, Ed. Universității "Al. I. Cuza", Iași, 106-114.

8.2. Seminar	Metode de predare	Observații
S1. Landscape archaeology	Expunere, conversație, PPT	2
S2. Studii de caz. Situri din neoliticul aceramic 2.1. Göbekli Tepe, Çatalhöyük	Expunere, conversație, PPT	2
S3. Studii de caz. Situri mezolitice, neolitice și eneolitice 3.1. Lepenski Vir, Gura Baciului, Vinca	Expunere, conversație, PPT	2

3.2. Cucuteni-Cetățuie, Traian-Dealul Viei, Drăgușeni-Ostrov, Poduri-Dealul Ghindaru		
S4. Civilizația tell-urilor 4.1. Vinca, Uivar 4.2. Hârșova, Pietrele-Măgura Gorgana	Expunere, conversație, PPT	2
S5. Civilizația tell-urilor 5.1. Gorsza, Herpaly	Expunere, conversație, PPT	2
S6. Mega-siturile culturii Cucuteni-Tripolye 6.1. Maidanetsk 6.2. Nebelivka	Expunere, conversație, PPT	2
S7. Locuințele din aria culturilor LBK și Michelsberg 7.1. Tehnici constructive 7.2. Contexte arheologice	Expunere, conversație, PPT	2
S8. Arhitectura internă a așezărilor preistorice	Expunere, conversație, PPT	2
S9. Sisteme de fortificare preistorice. Studii de caz. 9.1. Gumelnița. Cucuteni, Traian-Dealul Fântânilor 9.2. Uivar, Orăștie-Dealul Pemilor, Pianul de Jos, Iclod, Parța	Expunere, conversație, PPT	2
S10 Sisteme de fortificare preistorice. Studii de caz. 10.1. Cornești-Iarcuri 10.2. Teleac	Expunere, conversație, PPT	2
S11. Importanța strategiilor de subzistență a comunităților preistorice 11.1. Procurarea și exploatarea materiilor prime animale și vegetale 11.2. Schimburile preistorice, rute de comerț	Expunere, conversație, PPT	2
S12. Locuințele preistorice și analogiile etnografice 12.1. Modele de locuințe 12.2. Tehnici constructive	Expunere, conversație, PPT	2
S13. Arheologie experimentală 13.1. Parcuri arheologice (Cucuteni, Szalombata, etc) 13.2. Materii prime folosite. Unelte utilizate la realizarea locuințelor	Expunere, conversație, PPT	2
S14. Modele digitale utilizate în reconstituirea așezărilor și locuințelor preistorice 14.1. Reconstituiri digitale. 3D 14.2. Tehnica Lidar	Expunere, conversație, PPT	2

Bibliografie

- Bem, C. (2015): *Sistemul de fortificare al stațiunii eneolitice de la Pianul de Jos (Alba, România). Între simbolism și rațiuni defensive*, Ed. Cetatea de Scaun, MNIR, Monografii X, București
- Chapman, J. Gaydarska, B. Hale, D. (2015): *Nebelivka: Assembly Houses, Ditches, and Social Structure*, EJA, p. 117-131.
- Dietrich, O., Heun, M., Notroff, J., Schmidt Kl. (2012): *The role of cult and feasting in the emergence of Neolithic communities. New evidence from Göbekli Tepe, south-eastern Turkey*. *Antiquity*, 86 (333), 674-695.
- Drasovean, Fl.; Schier, W. (2020): *Uivar "Gomila" - A Prehistoric Settlement in the Romanian Banat*. Vol. I: Site, Architecture, Stratigraphy and Dating, Ed. Mega, Cluj-Napoca.
- Hegedűs, K., Makkay, J. (1991): *Vésztő-Mágor. Un habitat de la culture de la Tisa*, în *Les agriculteurs de la grande plaine Hongroise*, Dijon, 93-111.
- Jeunesse, Ch. (2010): *Die Michelsberger Kultur*, in Cl. Lichter (Ed.), *Jungsteinzeit im Umbruch. Die "Michelsberger Kultur" und Mitteleuropa vor 6.000 Jahren*, Karlsruhe, 46-55.
- Kalicz, N., Raczky, P. (1991): *Berettyóújfalu-Herpály. Un habitat de la culture de Herpály*, în *Les agriculteurs de la grande plaine Hongroise*, Dijon, 113-134.
- Kreuz, A., Märkle, T., Marinova, E., Rösch, M., Schäfer, E., Schamuhn, S., Zerl, T. (2014): *The Late Neolithic Michelsberg culture – just ramparts and ditches? A supraregional comparison of agricultural and environmental data*. *Praehistorische Zeitschrift*, 89(1), 72–115.
- Lazarovici, Gh., Drașovean, Fl., Maxim, Z. (2001): *Parța*, Vol. I.1-I.2, Ed. Waldpress, BHAB, XIII, Timișoara.
- Mărgărit, M., Gligor, M., Radu, V., Bințișan, A. (2020): *About fragmentation, recycling and imitation in Prehistory: adornments made of marine valves in the settlement of Alba Iulia – Lumea Nouă (Romania)*, In: M. Mărgărit, A. Boroneanț (eds.), *Beauty and the eye of the beholder. Personal adornments across the millennia*, Ed. Cetatea de Scaun, Târgoviște, p. 299-321.
- Mischka, C. (2012): *Late Neolithic multiphased settlements in Central and southern Transylvania: a geophysical survey and test excavation*, în Hofmann R., F. Moetz, J. Müller, ed., *Tells: Social and Environmental Space, Proceedings of the International Workshop Socio-Environmental Dynamics over the Last 12,000 Years: The Creation of Landscapes II (14th –18th March 2011)*, vol. 3, Bonn, 2012.
- Rassmann, K, Ohlrau, R., Hofmann, R., Mischka, C., Burdo, N., Videjko, M., Müller, J. (2014): *High precision Tripolye settlement plans, demographic estimations and settlement organization*. *Journal of Neolithic Archaeology*, 16, 96-134.
- Rosenstock, E. (2006): *Early Neolithic tell settlements of South-East Europe in their natural setting: A study in distribution and architecture*, in I. Gatsov, H. Schwarzberg (Eds.), *Aegean–Mamara–Black Sea: the present state of research on*

the early Neolithic, Beier & Beran, Langenweissbach.

Toderaș, M., Hansen, S. Reingruber, A., Wunderlich, J (2009): *Pietrele-Măgura Gorgana: o așezare eneolitică la Dunărea de Jos între 4500 și 4250 î.e. MCA*, SN, 5, 39-90.

Rück, O. (2007): *Neue Aspekte und Modelle in der Siedlungsforschung zur Bandkeramik*, Verlag Marie Leidorf, Rahden.

Szentmiklosi, Al., Heeb, B. S., Heeb, J., Harding, A., Krause, R., Becker, H. (2011): *Cornesti-Iarcuri — a Bronze Age town in the Romanian Banat?*. *Antiquity*, 85, 819-838.

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

Competențele profesionale și transversale, arile de conținut și creditele alocate sunt în concordanță cu obiectivele programului de studii

10. Evaluare

11. Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 Metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
10.4 Curs	<i>Calitatea cunoștințelor acumulate, însușirea noțiunilor specifice disciplinei, coerența logică în expunere</i>	Examen oral	70%
10.5 Seminar/laborator	<i>Complexitatea și originalitatea temei, forma și conținutul, relevanța surselor bibliografice</i>	Referat	30%

10.6 Standard minim de performanță:

- însușirea cunoștințelor de bază dobândite la curs; capacitatea de a opera cu noțiunile specifice disciplinei;
- redactarea unui referat care să cuprindă motivația temei, istoricul cercetărilor, metodologia de cercetare folosită, principalele aspecte tratate, concluzii, aparat critic și referințe bibliografice

Pentru promovarea disciplinei este necesară obținerea notei minime 5.

Data completării

21.09.2023

Semnătura titularului de curs

Semnătura titularului de seminar

Data avizării în departament

24.09.2023

Semnătura directorului de departament